

Wojciech Lis

Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim,
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Słowa kluczowe: prasa, internet, legalna definicja prasy, status prasy internetowej

Key words: press, internet, legal definition of the press, web press status

PRASA INTERNETOWA. PROCES MIGRACJI MEDIÓW DO CYBERPRZESTRZENI

Rola internetu w przekazywaniu informacji

Informacja jest ważkim elementem życia człowieka i tworzonych przez niego wspólnot, by nie powiedzieć wręcz, że to życie organizuje, wskazuje cele, określa działania ukierunkowane na ich realizację, determinuje ludzkie postawy i zachowania. Dzięki postępowi technicznemu i gwałtownemu rozwojowi nowoczesnych środków komunikowania nieustannie zmieniają się forma i sposób przekazywania informacji. Posiadająca dotychczas monopol informacyjny prasa (drukowana) – w tradycyjnym rozumieniu tego słowa – coraz częściej ustępuje miejsca, o ile już nie została zdetronizowana, nowym środkiem przekazywania informacji, wśród których zasadniczą rolę odgrywa internet, czyli globalna sieć komputerowa. Bardziej precyzyjna jest definicja, która wskazuje, że jest to rozbudowany układ światowych sieci komputerowych, który nie posiada uporządkowanej ani hierarchicznej struktury, organu zarządzającego (każda z sieci jest administrowana oddzielnie) oraz formalnego właściciela (są właściciele podsieci czy części sieci). Charakterystyczną jego cechą jest więc rozproszenie i brak wyróżnionego punktu centralnego¹. Internet to szczególnie środek masowego przekazu, który mieści w sobie wiele różnorodnych sposobów komunikowania – indywidualnego (poczta elektroniczna), grupowego (grupy dyskusyjne) oraz masowego (ogólnie dostępne strony www). Od razu jednak należy

---

¹ Zob. R. Kański, *Podstawy i rozwój e-biznesu*, Wrocław 2005, s. 11.

zaznaczyć, że internet to nie prasa, ale nowe środowisko funkcjonowania człowieka – wirtualne, co prawda, niemniej jednak skutki wynikające z podejmowanych w nim działań mają realne odniesienia i jak najbardziej realne konsekwencje. W związku z tym nasuwa się pytanie o status prawny zamieszczanych w sieci edycji prasy drukowanej. Internet stanowi przestrzeń komunikowania się – cyberprzestrzeń, w której (w specyficzny sposób) toczy się życie społeczne. Owa cyberprzestrzeń stanowi rzeczywistość niezwykle dynamiczną, wymykającą się prostym klasyfikacjom.

Internet umożliwia przekazywanie informacji znacznie szybciej niż jakiegokolwiek inne współcześnie znane środki przekazu, nierzadko w czasie rzeczywistym i w dodatku „na żywo”. Co więcej, stwarza możliwość kreowania informacji i dyskusowania o wszystkim, co budzi publiczne zainteresowanie. Z możliwości, jakie stwarza korzysta także prasa, która w ten sposób zyskała nową formułę dotarcia do odbiorcy. Powstaje jednak pytanie, czy w związku ze specyfiką internetu – interaktywnością (umożliwiającą dwustronny sposób komunikowania się), globalnością (zdolnością potencjalnego dotarcia do dowolnego użytkownika znajdującego się w dowolnym miejscu świata) i multimedialnością (możliwością przekazywania informacji nie tylko w formie tekstowej, ale także w postaci dźwięku, obrazu albo wykorzystując wszystkie te formy jednocześnie) – do prasy internetowej stosuje się te same przepisy, które odnoszą się do prasy tradycyjnej?

Pojęcie prasy

Punkt wyjścia dla objaśnienia pojęcia i określenia statusu prawnego prasy internetowej stanowi art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe². Zgodnie z treścią tego przepisu,

prasa oznacza publikacje periodyczne, które nie tworzą zamkniętej, jednorodnej całości [związanej fabułą, określonymi postaciami, a charakteryzuje je otwartość i różnorodność, i mające ogólnoinformacyjny charakter – W.L.], ukazujące się nie rzadziej niż raz do roku, opatrzone stałym tytułem albo nazwą, numerem bieżącym i datą, a w szczególności: dzienniki i czasopisma, serwisy agencyjne, stałe przekazy teleksowe, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne oraz kroniki filmowe; prasą są także wszelkie istniejące i powstające w wyniku postępu technicznego środki masowego przekazywania, w tym także rozgłośnie oraz tele- i radiowęzły zakładowe, upowszechniające publikacje periodyczne za pomocą druku, wizji, fonii lub innej techniki rozpowszechniania; prasa obejmuje również zespoły ludzi i poszczególne osoby zajmujące się działalnością dziennikarską.

Definicja legalna nadaje pojęciu „prasa” szerokie znaczenie, obejmując nim: prasę w znaczeniu przedmiotowym (będącą przekazem o określonych cechach), prasę

² Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe, Dz.U. 1984, nr 5, poz. 24 z późn. zm. (dalej: p.pr.).

w znaczeniu instytucjonalnym (utożsamianą ze środkami masowego przekazu) oraz prasę w znaczeniu podmiotowym (oznaczającą zespoły ludzi i poszczególne osoby zajmujące się działalnością dziennikarską)³. Prasą są zatem środki przekazywania informacji (prasa w znaczeniu instytucjonalnym), rozpowszechniające periodyczną i niejednorodną prasę w znaczeniu przedmiotowym, tworzoną przez osoby zajmujące się działalnością dziennikarską (prasa w rozumieniu podmiotowym).

Katalog publikacji wskazanych w treści przepisu ma charakter otwarty. Prasą są zarówno dzienniki i czasopisma⁴, wskazane przykładowo, stanowiące najbardziej typowe formy publikacji periodycznych, jak i

wszelkie istniejące i powstające w wyniku postępu technicznego środki masowego przekazywania (...) upowszechniające publikacje periodyczne za pomocą druku, wizji, fonii lub innej techniki rozpowszechniania.

Z treści art. 7 ust. 2 pkt 1 p.pr. wynika, że pojęciu prasy nadany został dynamiczny charakter, co wskazuje na to, iż prawodawca zdawał sobie sprawę z faktu, że postęp techniczny jest kwestią czasu, a możliwości techniczne, z jakich prasa będzie mogła korzystać, trudne do przewidzenia. Internet jest właśnie emanacją środka masowego przekazywania powstałego w wyniku postępu technicznego [nowym sposobem – techniką rozpowszechniania – W.L.], który twórcy prawa prasowego przewidzieli, ale precyzyjnie nie wyartykułowali⁵. Dla uznania określonego przekazu za prasę nie ma znaczenia, jaką techniką został rozpowszechniony materiał prasowy. Rozpowszechnienie informacji z wykorzystaniem internetu powinno być rozumiane tak samo, jak upowszechnianie za pomocą ryzy papieru – internet stanowi wyłącznie nośnik przekazywanych treści, podobnie jak ryza papieru:

Wszelkie portale internetowe interaktywne, tj. ukierunkowane na informowanie, ściąganie się stanowisk, są niewątpliwie prasą, zaś internet, tak jak papier, jest jedynie techniką rozpowszechniania publikacji periodycznych⁶.

---

³ E. Czarny-Drożdżejko, *Dziennikarskie dochodzenie prawdy a przestępstwo znieśławienia w środkach masowego przekazywania*, Kraków 2005, s. 195.

⁴ Prawodawca szczególną wagę przywiązuje do dzienników i czasopism stanowiących podstawowe typy prasowe. Różnica między dziennikami a czasopismami sprowadza się do częstotliwości ukazywania się. Dziennikiem jest ogólnoinformacyjny druk periodyczny lub przekaz za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu, ukazujący się częściej niż raz w tygodniu (art. 7 ust. 2 pkt 2 p.pr.). Czasopismem jest druk periodyczny lub przekaz za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu, ukazujący się nie częściej niż raz w tygodniu, a nie rzadziej niż raz w roku (art. 7 ust. 2 pkt 3 p.pr.). Śluszenie zatem podkreśla się, że zakresy pojęć zawarte w art. 7 p.pr. wzajemnie się uzupełniają. W związku z tym nie można definicji dziennika i czasopisma uznawać za wyłączających stosowanie definicji prasy jako ze sobą sprzecznych, zob. J. Taczowska-Olszewska, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 15 grudnia 2010 r.*, III KK 250/10, OSP 2011, z. 10, s. 711.

⁵ Zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., IV KK 174/07, LEX nr 287505.

⁶ Ł. Syldek, *Komentarz do art. 7, w: Prawo prasowe. Komentarz*, red. B. Kosmus, G. Kuczyński, Warszawa 2013, s. 100.

Wynika stąd, że internet nie jest prasą, ale prasa w internecie może i powinna być publikowana, stosownie do możliwości, jakie stwarza człowiekowi postęp techniczny, warunkujący stały rozwój cywilizacyjny.

Publikacje internetowe – o ile spełniają przesłanki określone w prawie prasowym, czyli mają charakter periodyczny, posiadają stały tytuł lub nazwę, kolejne numery, uwidocznione daty oraz cechują się otwartością i różnorodnością pod względem treściowym – są prasą – prasą internetową.

Prasa internetowa to zarówno publikacje, które są tylko „elektroniczną kalką” prasy tradycyjnej, kiedy przekaz za pośrednictwem internetu towarzyszy przekazowi określonych treści utrwalonych na papierze (przekazowi drukowanemu), stanowiąc jego elektroniczną wersję, jak i wtedy, kiedy przekaz określonych treści dokonywany jest wyłącznie w formie elektronicznej. W takim przypadku prasa internetowa charakteryzuje się niematerialnym charakterem, nie ma bowiem swojego materialnego (drukowanego na papierze) odpowiednika. Publikacje z wykorzystaniem internetu obejmują więc zarówno te publikatory, które są odpowiednikiem prasy drukowanej, jak i te, które występują wyłącznie w trybie online. W pierwszym przypadku internet należy uznać za edycję zarejestrowanego tytułu prasowego (prasy drukowanej), natomiast w drugim – stanowi jedyną formę przekazu, jest samodzielnym nośnikiem przekazywanych treści⁷. Przekaz internetowy nie musi bowiem mieć swojego papierowego odpowiednika, który stanowiłby papierową postać e-dziennika lub e-czasopisma. Przesłanki uznania za prasę spełniają zatem elektroniczne wersje periodyków udostępnianych pod adresami internetowymi, np. www.rzeczpospolita.pl czy www.wyborcza.pl, gdzie zamieszczane są te same artykuły, które wychodzą w wersji papierowej.

Przesłanki uznania za prasę

Podstawową cechą kwalifikacyjną, umożliwiającą uznanie, że przekaz internetowy jest prasą stanowi periodyczność, czyli powtarzalność ukazywania się co pewien czas. Periodyczność zakłada stałość publikacji. Przy czym nie można jej identyfikować ani z regularnością, ani z zasadą tożsamości okresów ukazywania się, a jedynie z upowszechnianiem co pewien czas, z pewną okresowością, która jednak może być zróżnicowana co do długości⁸. Chodzi zatem o deklarowany, a nie faktyczny czasookres ukazywania się, gdyż ten z różnych przyczyn może odbiegać od zamierzeń wydawcy⁹. O tym, czy konkretna publikacja jest periodyczna decyduje więc zamiar mniej lub bardziej regularnego, nie jednorazowego a cyklicznego, publikowania

⁷ Zob. A. Adamski, *Strony internetowe a wymóg rejestracji prasy*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 2, s. 31.

⁸ Zob. M. Siwicki, *Pojęcie prasy i przestępstwa prasowego*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 1, s. 88.

⁹ Zob. J. Sobczak, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 317.

materiałów prasowych¹⁰. W związku z tym inna periodyczność faktycznego ukazywania się niż ujawniona w rejestrze dzienników i czasopism nie wywołuje żadnego skutku, w szczególności w postaci utraty ważności rejestracji.

Periodyczność ukazywania się nie jest aktualizacją treści wychodzących tytułów. Aktualizacja treści nie oznacza, że prasa ukazuje się periodycznie. Bieżąca aktualizacja treści ukazujących się periodyków ma bowiem zupełnie inną funkcję – odnosi się do zawartości treściowej konkretnego numeru, a nie do częstotliwości jego ukazywania się. Należy zauważyć, że część dzienników lub czasopism ukazujących się w wersji drukowanej ma swoje odpowiedniki online. Z uwagi na srodek, za pomocą którego są komunikowane, poddawane są bieżącej aktualizacji po to, by umożliwić czytelnikowi mającemu dostęp do wydania internetowego bieżące śledzenie aktualnych wydarzeń, zmieniających się w trakcie dnia. Fakt, iż wydania online nie są „statyczne”, lecz podlegają zmianom w trakcie całego dnia, z zastrzeżeniem oczywiście, że towarzyszą im kolejne zaktualizowane wydania zmieniane periodycznie, nie może stać na przeszkodzie poddaniu ich normom prawa prasowego¹¹.

Nie wszystko, co zostało zamieszczone w internecie i trafia potencjalnie do nieograniczonego kręgu odbiorców, może być uznane za prasę. Z treści definicji legalnej prasy wynika, że warunkiem uznania za prasę internetową jest cel publikacji. W orzecznictwie podkreśla się, że skoro rolą i zadaniem prasy jest rozpowszechnianie informacji, to periodyczność przekazu, czyli cyklicznego informowania opinii publicznej o określonych faktach społecznych, ekonomicznych, gospodarczych, politycznych, oświatowych, kulturalnych, pod oznaczonym tytułem, nazwą, adresem czy linkiem, wskazywać będzie na cel, jaki realizuje redakcja, wydawca czy autor publikacji elektronicznej na stworzonej specjalnie w tym celu stronie internetowej¹². Wynika stąd, że nie wszystko, co zostało zamieszczone w sieci tylko dlatego, że jest efektem postępu technicznego i trafia potencjalnie do nieograniczonego kręgu odbiorców, może być uznane za prasę. Prawodawca podkreślił w ten sposób, że za prasę mogą być uznane wyłącznie publikacje periodyczne, które uczestniczą w społecznym obiegu informacji. W tym kontekście należy więc zgodzić się z poglądem, że każdy informacyjny portal internetowy, któremu można przypisać przymiot periodyczności, tj. utworzony z zamiarem przetwarzania informacji, jest prasą. Poza pojęciem prasy będą natomiast pozostawać te portale internetowe, które nie zostały utworzone jako platforma aktywnej komunikacji, tj. te, które nie zmieniają swojej zawartości regularnie (periodycznie), lecz jedynie incydentalnie (np. strony internetowe podmiotów gospodarczych, strony internetowe poświęcone jednostkowym wydarzeniom, strony domowe)¹³.

¹⁰ Zob. W. Lis, *Komentarz do art. 7*, w: W. Lis, P. Wiśniewski, Z. Husak, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 174.

¹¹ Zob. A. Adamski, *Strony internetowe*, s. 32.

¹² Zob.: postanowienie Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2008 r., II SA/Wa 1885/07, LEX nr 521930; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 stycznia 2013 r., I ACa 1032/12, LEX nr 1280426.

¹³ Ł. Syldatk, *Komentarz do art. 7*, s. 100.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny i judykatury przekaz za pośrednictwem internetu, jeżeli tylko spełnia wymogi określone w art. 7 ust. 2 pkt 1 p.pr. jest prasą, a interwał czasowy, w jakim się pojawia, determinuje tylko, czy jest to dziennik czy też czasopismo. Dlatego też dzienniki i czasopisma przez to, że ukazują się w formie przekazu internetowego nie tracą znamion tytułu prasowego, i to zarówno wówczas, gdy przekaz internetowy towarzyszy przekazowi utrwalonemu na papierze (drukowanemu), stanowiąc inną, elektroniczną jego postać w systemie online, jak i wówczas, gdy przekaz istnieje tylko w formie elektronicznej w internecie¹⁴.

W sieci funkcjonuje wiele portali tematycznych oraz zawierających informacje o aktualnych wydarzeniach, których głównym celem jest przekazywanie informacji, często uzupełnianych fragmentami rozpowszechnionych już materiałów prasowych, co jednak nie oznacza, że można je uznać za prasę internetową.

Na prasę nie są uważane takie formy przekazów, które nie podlegają swoistym procedurom przygotowania redakcyjnego, nie spełniają wymogów formalnych i celu prasy (rozpowszechniania i prezentowania zjawisk, spraw czy opinii). Z pewnością nie będą więc prasą wiadomości zawarte w różnego rodzaju serwisach społecznościowych, informacje przekazywane za pomocą poczty elektronicznej czy komunikatorów (np. Gadu-Gadu), wiadomości, którymi dzielą się użytkownicy w ramach np. wyrażania swoich opinii na forach internetowych czy stronach dedykowanych (np. fanpage danego artysty, strony internetowe miłośników motoryzacji, czaty)¹⁵.

Sprawa nie jest taka oczywista w przypadku blogu, czyli prywatnego dziennika prowadzonego w internecie. Z jednej strony podkreśla się, że ze względu na swój prywatny charakter nie ma celu ogólnoinformacyjnego, a raczej opiniotwórczo-literacki, z reguły jest także jednorodną, zamkniętą całością, zdeterminowaną osobowością swojego twórcy¹⁶. Z drugiej strony wskazuje się, że blog nie jest jednak formą publikacji na tyle jednorodną i zamkniętą, by można było *a priori* zakładać, że jako przekaz internetowy nigdy nie wypełnia ustawowych znamion definicji prasy. Na blogu bowiem autor (blogger) umieszcza datowane wpisy, co więcej, wybrał internet jako jedyne źródło udostępnienia szerokiej opinii publicznej określonych treści o charakterze informacyjnym. Dostrzegając tę różnorodność podkreśla się, że część blogów, z racji regularności i spełniania innych warunków przewidzianych w art. 7 ust. 2 pkt 1 p.pr., będzie musiała zostać uznana za prasę¹⁷. Należy więc

¹⁴ Zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., IV KK 174/07, LEX nr 287505; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., III KK 234/07, OSNKW 2008, nr 9, poz. 69; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2010 r., III KK 250/10, OSNKW 2011, nr 3, poz. 26; J. Sobczak, *Prawo prasowe. Komentarz*, s. 320.

¹⁵ M. Brzozowska-Pasieka, *Komentarz do art. 7*, w: M. Brzozowska-Pasieka, M. Olszyński, J. Pasieka, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 136.

¹⁶ Zob. E. Ferenc-Szydełko, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 90.

¹⁷ Zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 stycznia 2013 r., IACa 1032/12, LEX nr 1280426.

przyjąć, że blogi zakładane z zamiarem periodycznego prezentowania nowych treści częściej aniżeli raz w tygodniu są prasą¹⁸, a bloger jest jednocześnie redaktorem naczelnym i dziennikarzem.

Obowiązek rejestracyjny

Uznanie określonych przekazów internetowych za prasę oznacza, że należy konsekwentnie stosować do nich prawo prasowe, dotyczące obowiązku rejestracji, udzielania informacji przez określone organy państwowe i niektóre niepaństwowe jednostki organizacyjne, odpowiedzi na krytykę prasową, autoryzowania tekstów, zamieszczania sprostowań, komunikatów i ogłoszeń urzędowych. Z drugiej strony prasa internetowa może korzystać z licznych przywilejów obejmujących przede wszystkim łatwiejszy dostęp do informacji publicznych, ochronę tajemnicy źródeł informacji, system akredytacji. Przygotowujących materiały prasowe przeznaczone do zamieszczenia w sieci należy uznać za dziennikarzy podlegających prawom i obowiązkom wskazanym w prawie prasowym.

Pośród obowiązków wynikających z ustawy prasowej szczególną uwagę należy zwrócić na – budzący kontrowersje – obowiązek rejestracji dzienników i czasopism, nienaruszający konstytucyjnych gwarancji swobody wypowiedzi i wolności prasy¹⁹. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 lipca 2007 r. stwierdził, że aktualizowana przynajmniej raz w roku witryna sieciowa jest prasą i jako taką należy ją rejestrować. Oznacza to zatem tyle, że prasę internetową, tak jak prasę tradycyjną, należy rejestrować w sądzie okręgowym właściwym miejscowo dla siedziby wydawcy (art. 20 p.pr.)²⁰. Przy czym trzeba wyraźnie podkreślić, że prasy ukazującej się w internecie nie wolno utożsamiać z witryną sieciową. Prawodawca nie nałożył konieczności rejestracji na witryny sieciowe, a objął tym obowiązkiem jedynie prasę, a ściślej rzecz biorąc dzienniki i czasopisma²¹. Niedopełnienie tego obowiązku i wydawanie dziennika lub czasopisma bez rejestracji jest zagrożone karą grzywny (art. 45 p.pr.). Wskazanie w treści przepisu na dziennik lub czasopismo nie zawęży pojęcia prasy wyłącznie do tych dwóch rodzajów periodyków. Przepis art. 45 p.pr. należy bowiem odczytywać w kontekście art. 7 ust. 2 pkt 1 p.pr., który wskazuje na dzienniki i czasopisma jako najbardziej typowe przykłady publikacji periodycznych.

Warto zauważyć, że rejestracja dzienników i czasopism ma na celu ochronę odbiorcy, który powinien mieć pewność, że określony tytuł prasowy jest tym tytułem,

¹⁸ Zob. W. Lis, *Komentarz do art. 7*, s. 175.

¹⁹ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2011 r., SK 42/09, OTK-A 2011, nr 10, poz. 118.

²⁰ Zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., IV KK 174/07, LEX nr 287505; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 grudnia 2014 r., I ACa 654/14, LEX nr 1665077.

²¹ Zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2010 r., III KK 250/10, OSNKW 2011, nr 3, poz. 26.

który pragnie nabyć lub z którego treścią pragnie się zapoznać, oraz niedopuszczenie do obiegu rynkowego tytułów prasowych, których rejestracja stanowiłaby naruszenie prawa do ochrony nazwy istniejącego już tytułu prasowego (ochrona przed nieuczciwą konkurencją). Ochrona ta w równym stopniu dotyczy prasy drukowanej, jak i tej, która jest rozpowszechniana za pomocą internetu²². Rejestracja internetowego tytułu prasowego wywołuje pozytywne skutki społeczne. Zgodnie z art. 27 ust. 1 pkt 1 i 2 p.pr. na każdym egzemplarzu druków periodycznych, serwisów agencyjnych oraz innych podobnych druków prasowych, czyli także prasy internetowej, należy w widocznym i zwyczajowo przyjętym miejscu podać charakteryzujące go podstawowe informacje, użyteczne dla czytelników i bibliotekarzy: 1) nazwę i adres wydawcy lub innego właściwego organu; 2) adres redakcji oraz imię i nazwisko redaktora naczelnego; 3) miejsce i datę wydania; 4) nazwę zakładu wykonującego dany druk prasowy; 5) międzynarodowy znak informacyjny; 6) bieżącą numerację. Przepis ten znajduje odpowiednie zastosowanie do prasy internetowej, umożliwiając ustalenie osób odpowiedzialnych za naruszenie publikacją dóbr osobistych. W interesie czytelników (dla ich ochrony) jest, by wydawcy prasy i dziennikarze działali w określonych ramach prawnych, ponieważ prawo daje poczucie stabilności²³.

Należy zauważyć, że w sytuacji, kiedy prasa rozpowszechniana w sieci posiada swoją wersję papierową, nie jest wymagana dodatkowa rejestracja, nawet wtedy, kiedy wersja elektroniczna różni się zawartością, szatą graficzną, interaktywnością (co wydaje się regułą) od wersji papierowej. W takim przypadku trzeba jednak poinformować organ rejestracyjny o tym, że rejestrowany tytuł posiada również wersję elektroniczną. Rejestracja konieczna jest więc tylko wtedy, kiedy prasa ukazująca się w internecie nie ma odpowiednika papierowego²⁴. Z natury rzeczy dla przekazów internetowych nie jest konieczne wskazywanie miejsca wydania.

Problemy związane ze świadczeniem usługi hostingu

Z uwagi na możliwość komentowania i polemizowania z treściami zawartymi w publikacjach zamieszczonych w internecie bezpośrednio po ich przeczytaniu należy jednak doprecyzować pojęcie prasy internetowej. Mianowicie prezentowanie własnych opinii i sądów na forum internetowym nie jest działalnością dziennikarską w rozumieniu prawa prasowego i dlatego tego rodzaju wpisy nie mogą zostać uznane za materiał prasowy. Należy bowiem wyraźnie rozróżnić dwie sfery takiej aktywności: pierwsza obejmuje materiały prasowe publikowane na portalu, za które odpowiedzialność ponosi jego administrator, traktowany tak jak redaktor naczelny, druga obejmuje wszelkiego rodzaju komentarze i polemiki zamieszczane przez

²² Zob. J. Sobczak, *Prawo prasowe. Komentarz*, s. 319.

²³ Zob. E. Ferenc-Szydelko, *Prawo prasowe. Komentarz*, s. 185.

²⁴ Zob. J. Sobczak, *Prawo prasowe. Komentarz*, s. 320.

użytkowników portalu, za które jego administrator nie ponosi odpowiedzialności – odpowiada za nie wyłącznie ich autor. W takim przypadku administrator portalu jest traktowany wyłącznie jako dostawca usługi hostingu i jego odpowiedzialność z mocy art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną²⁵ jest wyłączona. Z idei hostingu wynika bowiem wykluczenie stosowania cenzury prewencyjnej wypowiedzi i komentarzy zamieszczanych przez użytkowników. Istotą portali internetowych jest wymiana myśli i informacji – tym samym realizacja prawa do wolności wypowiedzi. To z kolei wyłącza możliwość stosowania swoistej cenzury – stąd też brak obowiązku usługodawcy do sprawdzania przekazywanych, przechowywanych lub udostępnianych danych²⁶. Potwierdza to treść art. 14 ust. 1 u.ś.u.d.e., w myśl którego:

Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane dane ten, kto udostępniając zasoby systemu teleinformatycznego [miejsce – W.L.] w celu przechowywania danych przez usługobiorcę nie wie o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności [postów internetowych, plików muzycznych, plików filmowych, głębokich linków odsyłających do treści naruszających dobra osobiste osób trzecich – W.L.], a w razie otrzymania urzędowego zawiadomienia lub uzyskania wiarygodnej wiadomości o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności niezwłocznie uniemożliwi dostęp do tych danych.

Wszelkie treści zamieszczane na portalu internetowym pochodzą od usługobiorcy – autora wpisów i nie są w żaden sposób moderowane. To z kolei pozwala zakwalifikować prowadzenie portalu internetowego nie tyle jako działalności prasowej, co usługowej. W przypadku, kiedy usługodawca, który otrzymał urzędowe zawiadomienie lub uzyskał wiarygodną wiadomość o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie ponosi odpowiedzialności względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych (art. 14 ust. 2–3 u.ś.u.d.e.).

W tym kontekście istotne jest wskazanie na dwojaki status internetowego wydawcy. Podmiot rozpowszechniający prasę i mający prawo do zarejestrowanego tytułu dziennika lub czasopisma odpowiada w zakresie redagowanych przez niego treści na podstawie przepisów prawa prasowego. Zarazem posiada status dostawcy usług, który świadczy usługę hostingu przez tworzenie forum dla wypowiedzi innych użytkowników internetu. W związku z tym należy podkreślić, że w takim zakresie, w jakim dochodzi do naruszenia prawa przez użytkowników internetu, niemających upoważnienia wydawcy do działania w jego imieniu, nie ponosi on odpowiedzialności za rozpowszechnianie w ramach administrowanego przez niego portalu treści²⁷.

²⁵ Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, tekst jedn. Dz.U. 2016, poz. 1030 z późn. zm. (dalej: u.ś.u.d.e.).

²⁶ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 stycznia 2012 r., I ACa 1273/11, LexisNexis nr 3028985.

²⁷ J. Taczowska-Olszewska, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego*, s. 714–715.

Jeżeli zatem portal internetowy nie jest uznany za prasę i jednocześnie nie jest w żaden sposób moderowany, to warunkiem odpowiedzialności usługodawcy za wypowiedzi i komentarze zamieszczane przez jego użytkowników będzie pozyskanie wiarygodnej informacji o bezprawnym charakterze treści takich wpisów. Jeżeli portal internetowy znajduje się pod materiałem prasowym, a dostawca usługi hostingu decyduje o całokształcie portalu, to tego rodzaju działalność podlega regulacjom prawa prasowego. By mówić o portalu internetowym jako materiale prasowym, muszą nastąpić kolejno trzy etapy: dotarcie treści, które mają być umieszczone na portalu internetowym do osoby decydującej o jej publikacji; ocena, czy takie treści zostaną opublikowane; decyzja o opublikowaniu wybranych treści. Jeżeli te etapy występują łącznie, wówczas portal internetowy traktowany jest jak materiał prasowy ze wszystkimi tego konsekwencjami dla jego prowadzącego²⁸. W sytuacji, kiedy portal internetowy jest moderowany, wówczas usługodawca będzie ponosił odpowiedzialność za treści umieszczanych na nim wpisów²⁹.

Podsumowanie

Podsumowując należy stwierdzić, że system prawny jako system zupełny i spójny jest (powinien być) wolny od obszarów pozbawionych regulacji. W związku z tym nie można zaakceptować poglądu, że internet jako jedna z podstawowych gałęzi komunikowania stanowi materię rządzącą się własnymi prawami, czyli zasadami dowolności i bezkarności. Pozostawałoby to w sprzeczności z zasadą racjonalnego prawodawcy³⁰. Za przyjęciem takiego rozumowania przemawia także konieczność regulowania sytuacji podobnych w sposób jednorodny. Wyłączenie prasy internetowej z obowiązku rejestracji tylko dlatego, że różni się formą przekazu prowadziłoby do nierównego traktowania podmiotów, które znalazły się w podobnej sytuacji faktycznej i podważałoby zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Słusznie więc podkreśla się w doktrynie, że kierunek interpretacji przepisów prawa prasowego wskazuje na obligatoryjność uwzględniania, w drodze wykładni, systematyki całego aktu prawnego i niedopuszczalność wniosku o treści jednych przepisów w oderwaniu od innych, jeżeli te są ze sobą przedmiotowo powiązane³¹.

Internet stworzył prasie nieznane wcześniej możliwości, zwiększając siłę jej oddziaływania przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów dystrybuowania. Nie dziwi więc, że chętnie korzysta z dobrodziejstwa internetu. Prasa internetowa stanowi przejaw właściwego współczesnym czasom procesu migracji prasy tradycyj-

²⁸ Zob. M. Brzozowska-Pasieka, *Komentarz do art. 7*, s. 142.

²⁹ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 stycznia 2011 r., IACa 544/10, LexisNexis nr 2605818.

³⁰ Ł. Syldatk, *Komentarz do art. 7*, s. 101.

³¹ J. Taczkowska-Olszewska, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego*, s. 711.

nej do cyberprzestrzeni, która daje nieporównanie większe możliwości dotarcia do szerszego kręgu odbiorców bez konieczności fizycznego posiadania materialnej wersji periodyku. Poza większą siłą oddziaływania i szybkością przekazu istotne, o ile nieprzesądające znaczenie ma aspekt finansowy. Zastąpienie prasy tradycyjnej prasą internetową znacznie obniża koszty funkcjonowania wydawcy. Do tego należy dodać wynikające z konwergencji mediów zwiększenie atrakcyjności formy i samego przekazu. Z tych powodów można przypuszczać, że proces migracji do cyberprzestrzeni obejmie także i inne sfery ludzkiej działalności, powodując przeniesienie do świata wirtualnego tego, co jeszcze dotychczas było charakterystyczne dla kontaktów interpersonalnych, ze względu na powstanie ich elektronicznych odpowiedników w postaci e-administracji, e-edukacji, e-bibliotek, e-bankowości, e-usług itd.

Bibliografia

Akty normatywne

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe, Dz.U. 1984, nr 5, poz. 24 z późn. zm.

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, tekst jedn. Dz.U. 2016, poz. 1030 z późn. zm.

Orzecznictwo

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2011 r., SK 42/09, OTK-A 2011, nr 10, poz. 118.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., IV KK 174/07, LEX nr 287505.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., IV KK 174/07, LEX nr 287505.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., III KK 234/07, OSNKW 2008, nr 9, poz. 69.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2010 r., III KK 250/10, OSNKW 2011, nr 3, poz. 26.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 stycznia 2011 r., IACa 544/10, LexisNexis nr 2605818.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 stycznia 2012 r., IACa 1273/11, LexisNexis nr 3028985.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 grudnia 2014 r., IACa 654/14, LEX nr 1665077.

Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2008 r., II SA/Wa 1885/07, LEX nr 521930.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 stycznia 2013 r., IACa 1032/12, LEX nr 1280426.

Literatura przedmiotu

Adamski A., *Strony internetowe a wymóg rejestracji prasy*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 2.

Brzozowska-Pasieka M., *Komentarz do art. 7*, w: M. Brzozowska-Pasieka, M. Olszyński, J. Pasieka, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2013.

- Czarny-Drożdżejko E., *Dziennikarskie dochodzenie prawdy a przestępstwo zniesławienia w środkach masowego przekazywania*, Kraków 2005.
- Ferenc-Szydelko E., *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Kański R., *Podstawy i rozwój e-biznesu*, Wrocław 2005.
- Lis W., *Komentarz do art. 7*, w: W. Lis, P. Wiśniewski, Z. Husak, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Siwicki M., *Pojęcie prasy i przestępstwa prasowego*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 1.
- Sobczak J., *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Syldatk Ł., *Komentarz do art. 7*, w: *Prawo prasowe. Komentarz*, red. B. Kosmus, G. Kuczyński, Warszawa 2013.
- Taczowska-Olszewska J., *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 15 grudnia 2010 r.*, III KK 250/10, OSP 2011, z. 10.

Streszczenie

Informacja jest ważkim elementem życia człowieka i tworzonych przez niego wspólnot. W społeczeństwie określanym jako informacyjne zmieniała się forma i sposób przekazywania wiadomości. Dzięki postępowi technologicznemu i rozwojowi nowych środków komunikowania prasa tradycyjna, korzystając z możliwości jakie stwarza internet, zyskała nową formułę i sposób dotarcia do odbiorcy. Cyberprzestrzeń stanowi rzeczywistość niezwykle dynamiczną, a przez to skomplikowaną. Jednym z problemów z nią związanych jest określenie statusu prawnego tzw. prasy internetowej.

WEB PRESS: THE PROCESS OF MEDIA MIGRATION TO CYBERSPACE

Summary

Information is an important element of human life and the communities created by people. In the society known as the information society, the form and method of transmitting information have changed. Due to technological progress and development of new means of communication, the traditional press, using the possibilities offered by the Internet, has obtained a new formula and a new way to reach the recipient. Cyberspace is an exceedingly dynamic reality and, therefore, a much complex one. One of the problems associated with it is how to define the legal status of the so-called web press.